

Таким чином, проведений нами аналіз дає змогу виснувати, що майном є права, які (1) мають економічну цінність, (2) є цивільними за природою і (3) достатньо визначені для того, аби бути забезпеченими можливістю судового захисту.

Колеснікова Г. В., асистент кафедри цивільного права №2 НЮУ ім. Я. Мудрого, кандидат юридичних наук

ПРАВОВА ПРИРОДА ІНСТИТУТУ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ

Дослідження інституту «захисту прав споживачів» сьогодні є одним із основних напрямів правової науки, зокрема вітчизняної, що є цілком справедливо в умовах здійснення в Україні соціально-економічних та політичних перетворень. Також потребує визначення основних понять інституту «захист» та «захист прав». Тлумачний словник Ожегова С. І., тлумачить слово «захистити», як «охороняти, вберегти від зазіхань, від ворожих дій, від небезпеки». В юридичній літературі поняття «охорона» і «захист» мають різне юридичне визначення. Відповідно до сформованої в юридичній науці традиції, поняття «охорона прав» охоплює всю сукупність заходів, що забезпечують нормальний хід реалізації прав, що передбачають заходи правового, економічного, політичного, організаційного та іншого характеру, спрямовані на створення необхідних умов для реалізації суб'єктивних прав. Власне правові заходи охорони містять у собі заходи, за допомогою яких забезпечується розвиток правовідносин в їх нормальному, непорушному і повсякденному стані, так і відновлення порушених або оскаржених прав та інтересів.

Поряд з таким широким розумінням охорони використовується і поняття охорони у вузькому розумінні, що включає в себе лише ті заходи, що спрямовані на відновлення або визнання прав і їх захист у випадку їх порушення або заперечення. Охорону у вузькому розумінні прийнято іменувати захистом. Охорона — це встановлення загального правового режиму, захист — заходи, що вживаються суб'єктами при порушенні або заперечуванні цивільних прав. Під охороною в праві розуміють також регулювання прав загалом, включаючи захист прав. «Захист права»

тракується також окремими вченими як можливість держави, її органів захищати ті чи інші права, не конкретизуючи, чи йде мова про захист порушених прав, чи про гарантії, форми реалізації тих чи інших ще не порушених прав. Близьким до нього є визначення «права на захист» як надання уповноваженій особі можливості застосовувати заходи правоохоронного характеру для відновлення порушеного права або права, яке оскаржується.

В науці висловлюються дві протилежні точки зору щодо сутності права на захист: ставлення до нього як до складової частини суб'єктивного права та підхід, відповідно до якого право на захист визнається самостійним суб'єктивним правом. Так, ряд авторів вважають, що право на захист є складовою частиною самого суб'єктивного права поряд із правом на власні дії, а також правом вимагати визначеної поведінки від зобов'язаних осіб. Суб'єктивне право на захист розглядається як юридично закріплена можливість уповноваженої особи використовувати міри правоохоронного характеру з метою відновлення порушеного права й запобігання діям, що порушують право. Протилежної точки зору дотримуються автори, які стверджують, що право на захист є самостійним суб'єктивним правом.

Цивільно-правовий захист має властиві лише йому методи та засоби, які відрізняються від інших галузей права. Під захистом цивільних прав та інтересів розуміють такі дії державних та інших органів, які спрямовані на попередження порушень чи відновлення порушених прав або охоронюваних законом інтересів громадян та організацій. Мета захисту цивільних прав полягає в тому, щоб насамперед відновити нормальний бажаний для конкретного суб'єкта, суспільства і держави хід реалізації прав за рахунок встановлених нормативно-правовим актом чи договором дій правопорушника.

Традиційно в науковій літературі питання захисту прав споживачів розглядаються через аналіз окремих прав споживачів, особливостей їх захисту. Права споживачів поділяють на загальні і спеціальні. Загальні — права, якими володіє будь-який споживач при виникненні зобов'язальних правовідносин, спрямованих на задоволення його особистих побутових потреб. До їх числа відносяться право споживачів на інформацію, на одержання якісних товарів, право на їхню безпеку, право на повне відшкодування заподіяної шкоди (збитків), компенсацію моральної шкоди, а також право на державний, у тому числі судовий і суспільний захист

їхніх інтересів. Всі інші права споживачів відносяться до спеціальних, тому що вони носять спеціальний характер стосовно загального і їхній конкретний набір залежить від підстав виникнення правовідносин (договірні або позадоговірні), а також від суті договірних зв'язків суб'єктів (купівля-продаж, виконання робіт, надання тих або інших послуг).

Особливе місце займають майнові права споживача: право на якість товарів; право на відшкодування шкоди, заподіяної внаслідок недоліків товару; права, пов'язані з придбанням товару неналежної якості тощо. До числа немайнових прав споживача варто віднести право на освіту, право на вільний вибір товарів, право на інформацію. Таке право споживача, як право на безпеку спрямоване на захист як майнових благ, якщо заподіюється шкода майну споживача, так і особистих немайнових благ, якщо заподіюється шкода його життю або здоров'ю. До числа прав споживача включаються не тільки права, безпосередньо зазначені в Законі, інших нормативних актах України, але й що містяться в міжнародних правових актах. 9 квітня 1985 р. Генеральна Асамблея ООН ухвалила основні напрямки щодо захисту прав споживачів — Керівні принципи щодо захисту інтересів споживачів (резолюція 39/248), тим самим, визнавши й узаконивши результати діяльності міжнародного споживчого руху.

Таким чином, захист прав споживачів — це система правових заходів, які здійснюються як самим споживачем, із застосуванням цивільно-правових засобів захисту, так і за допомогою системи державного і суспільного захисту прав споживачів компетентними органами, і які спрямовані на відновлення порушеного права або права, що оскаржується, а також запобігання діям, що порушують право.

Маслова-Юрченко К. О., асистент кафедри цивільного права №2 НЮУ ім. Я. Мудрого, кандидат юридичних наук

ПРИВАТНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ЗАХИСТУ ВІДНОСИН НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

В умовах політичної, соціальної та економічної нестабільності в державі, де фондовий ринок і ринок фінансових послуг ще знаходиться на стадії формування, з несприятливим інвестиційним кліматом, при не-